

Sygn.akt III AUa 1682/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 maja 2015r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Bożena Szponar - Jarocka (spr.)

Sędziowie: SO del. Marzanna Rogowska

SA Alicja Sołowińska

Protokolant: Agnieszka Charkiewicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 maja 2015 r. w B.

sprawy z odwołania R. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o prawo do wcześniejszej emerytury

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce III Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 5 września 2014 r. sygn. akt III U 1587/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Ostrołęce.

III AUa 1682/14

UZASADNIENIE

R. P. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 21.08.2013r., którą tą decyzją Zakład odmówił ubezpieczonemu prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie. Zakład opierał swoje stanowisko na ustaleniach, że odwołujący się na dzień 01.01.1999r. nie udokumentował wymaganego 15 -letniego stażu pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy w Ostrołęce wyrokiem z dnia 5 IX 2014 r. zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał R. P. prawo do emerytury od 9 sierpnia 2013 roku oraz stwierdził brak odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Z ustaleń Sądu wynika, że ubezpieczony nie jest członkiem Otwartego Funduszu Emerytalnego, na dzień 01.01.1999r. zgromadził staż pracy wynoszący 28 lat, 5 miesięcy i 3 dni; w tym 28 lat, 1 miesiąc i 7 dni okresów składkowych oraz 3 miesiące i 26 dni okresów nieskładkowych.

Po analizie zgromadzonej dokumentacji w postaci przedstawionych przez odwołującego świadectw wykonywania pracy w szczególnych warunkach ZUS do okresu pracy w szczególnych warunkach zaliczył 10 lat, 2 miesiące i 17 dni.

Organ rentowy nie uznał okresu zatrudnienia od

13.03.1976r. do 08.03.1977r. i od 01.09.1980r. do 14.08.1987r. w (...)

Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w O., ponieważ w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 14.08.1987r. wykazano, że odwołujący wykonywał prace: kierowcy ciągnika, palacza kotłów wysokoprężnych wymienione w wykazie A, dział VIII, XIV, poz. 3,1 rozporządzenia RM z dnia 07.02.1983r. Brak jest jednak określenia charakteru wykonywanej przez odwołującego pracy ściśle według wykazu, działu i pozycji w/w rozporządzenia oraz nie powołano się na przepisy resortowe. Ponadto z ogólnego świadectwa pracy z dnia 14.08.1987r. oraz zaświadczenia z dnia 26.06.2003r. wynika, że odwołujący zatrudniony był na stanowisku: pracownik fizyczny - palacz, a stanowisko pracy: pracownik fizyczny nie jest stanowiskiem uprawniającym do nabycia wcześniejszych uprawnień do emerytury. (decyzja ZUS z dnia 21.08.2013r., k. 14 a.e. nr (...))

Kwestią sporną, a zarazem mającą istotny wpływ na zasadność odwołania R. P. było ustalenie, czy odwołujący posiada 15-letni okres pracy w warunkach szczególnych.

Sąd dopuścił dowód z przesłuchania zawnioskowanych świadków, zeznań odwołującego się w charakterze strony, akt emerytalnych w/w świadków oraz podjął bezskuteczne próby uzyskania akt osobowych odwołującego się z (...) Sp. z o.o. w T..

Świadek J. S. (1) zeznał, że zna odwołującego. Pracowali razem w D. Tartak w Bazie (...). Świadka zatrudniono od 01.12.1965r. - do czasu ogłoszenia upadłości. Świadek pracował na produkcji drzewnej, a potem był brygadzystą. Nie pamiętał dokładnie okresu, kiedy zatrudniono odwołującego się, ale początkowo był on pracownikiem fizycznym na produkcji drzewnej, później jeździł ciągnikiem, a potem pracował jako palacz, aż do czasu upadłości zakładu. Świadek widział piec, który obsługiwał R. P., był on duży, parowy, grzało się nim wodę do produkcji spożywczej. Było dwóch palaczy, na dwie zmiany. Odwołujący tylko i wyłącznie zajmował się obsługą tego pieca. Kotły latem też nie były wygaszane, bo używano ich do pasteryzowania przetworów. Następnie R. P. „przeszedł” na tartak. Świadek widział odwołującego, jak jeździł na ciągniku, przywoził tarcicę na zakład drzewny, płyty z fabryki mebli z W., był tylko kierowcą. Zakład zajmował się produkcją drzewną i spożywczą, wykonywano palety, skrzynki. Odwołujący pracował w pełnym wymiarze. Pracy było dużo, na 2 i 3 zmiany. Świadek otrzymał prawo do wcześniejszej emerytury ze względu na pracę w warunkach szczególnych, co wykazano w świadectwie pracy, ale wcześniej musiał odwoływać się od decyzji ZUS do Sądu w Warszawie w 2002r. (rozprawa z dnia 09.07.2014 r., adnotacja 00:02:56, k. 39 odwr. a.s.)

Z akt emerytalnych świadka J. S. (1) wynika, że w okresie od 01.12.1965r. do 29.02.1992r. wykonywał on pracę w szczególnych warunkach na stanowisku pracownika fizycznego produkcji leśnej (wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 09.12.2002r., sygn. akt XIII U 16022/01).

Świadek T. Z. zeznał, że z odwołującym się pracowali w Zakładzie (...). Świadek w latach 1975- 1992 pracował w charakterze kierowcy ciągnika, a w ostatnich latach - Ż.. Odwołujący na początku pracował na produkcji drzewnej. Potem był palaczem w kotłowni na kotle wysokoprężnym. Był to węglowy piec parowy, działał przez cały rok, służył do produkcji pary i do pasteryzacji przetworów, nigdy nie był wygaszany. Odwołujący jako palacz zajmował się tylko obsługą tego pieca. Zakład skupował runo leśne i robił przetwory. Świadek widywał R. P. przy pracy w kotłowni, palaczy było dwóch. Świadek zeznał, że sam także posiadał uprawnienia palacza i czasem ich zastępował. W D. był tartak i robiono opakowania dla firm. T. Z. uzyskał świadectwo pracy z tego zakładu, a prawo do emerytury uzyskał bez odwoływania się do Sądu (rozprawa z dnia 09.07.2014 r., adnotacja 00:12:47, k. 39 odwr. a.s.)

Z akt emerytalnych J. Z. wynika, że w okresie od 17.07.1975r. do 18.10.1977r. oraz od 24.10.1977r. do 29.02.1992r. pracował on jako kierowca ciągnika. (k. 35, 31 akt nr 5992458)

Odwołujący się R. P. zeznał, że w Zakładzie Produkcji (...) w D. pracował od 1976r., w okresie, jaki wpisano w świadectwach pracy. Traktorzystą był przez rok - od 13.03.1976r. do 08.03.1977r. Pracował w pełnym wymiarze czasu pracy, jeździł U. (...). Woził deski i skrzynki z R. do D.. Potem przeszedł na produkcję drzewną: zbijał skrzynki, pracował jako pilarz. Palaczem był od dnia 01.09.1980r. do dnia 14.08.1987r. Obsługiwał kocioł wysokopiętny parowy typu przemysłowego do ogrzewania wody. Wszystko robił ręcznie. Kocioł ten był opalany węglem, nigdy go nie wygaszano, musiał trzymać temperaturę do gotowania przetworów, m.in. z jagód, porzeczek, truskawek, zimą z pieczarek. Wekowali słoiki, gotowali zalewę, a w dużych wannach ustawiali skrzynki z przetworami. Latem też pracowali na dwie zmiany, po 8 godzin dziennie. (rozprawa z dnia 05.06.2014 r., adnotacja 00:04:16, k. 47 odwr. a.s.)

Zdaniem Sądu zeznania świadków korespondują z zeznaniami odwołującego złożonymi w charakterze strony. J. S. (1) zeznał, że zatrudniono go od 01.12.1965r., czyli wcześniej od R. P., i pracował aż do ogłoszenia upadłości zakładu, ma więc wiedzę, czym zajmował się odwołujący. Także T. Z. zatrudniony był w tym samym czasie, co odwołujący. Świadkowie zgodnie zeznali, że R. P. na początku pracował na produkcji drzewnej. Potem był traktorzystą, a następnie palaczem w kotłowni na kotle wysokopiętnym, parowym, typu przemysłowego, który działał przez cały rok, potrzebny był bowiem do ogrzewania wody oraz wyrobu przetworów z owoców i runa leśnego. Zakład (...) zajmował się produkcją drzewną i spożywczą, wykonywano palety, skrzynki, świadczone usługi transportowe, pracy było więc dużo przez cały rok.

Sąd uznał zeznania świadków oraz odwołującego za rzetelne i wiarygodne. Świadkowie jako osoby obce dla odwołującego nie mieli interesu prawnego w składaniu fałszywych zeznań, wypowiedzieli się na dany temat swobodnie i bez oznak zafalszowania. Podnieść należy, iż brak precyzji zeznań świadków, co do okresów pracy odwołującego się nie może być podstawą do uznania ich za niewiarygodne, bo od chwili świadczonej przez ubezpieczonego pracy upłynęło ponad 30 lat, lat, a przy tym nie sposób pamiętać dokładnie, o której godzinie rozpoczynał pracę, o której kończył i co w danym dniu robił. Należy zwrócić jednak uwagę, że złożone zeznania są logiczne i znajdują oparcie w dokumentacji zgromadzonej w aktach emerytalnych, tj. w świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 09.05.1983r., wystawionego przez (...) S.A. Zakład w D., w którym wskazano, że w okresie od dnia 22.09.1987r. do dnia 13.05.1998r. i w okresie: od dnia 02.11.1987r. do dnia 13.05.1998r. stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał prace według Wykazu A Dział XIV poz. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 roku na stanowisku palacza c.o. wymienionym w Wykazie A Dział XIV poz. 1 pkt 4 - prace nieautomatyzowane palaczy rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego, wykazu stanowiącego załącznik do Zarządzenia Ministra Leśnictwa i (...) w sprawie prac wykonywanych w szczególnych warunkach w zakładach pracy resortu leśnictwa i przemysłu drzewnego. Sąd miał również na uwadze, że J. Z. jako kierowca ciągnika, za identycznie wykonywaną jak R. P. pracę uzyskał uprawnienia emerytalne i nieuznanie warunków pracy odwołującego za pracę w szczególnych warunkach stanowiłoby przejaw nierówności wobec prawa.

Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy uznał, że w spornych okresach R. P. wykonywał pracę w szczególnych warunkach w okresach:

- od 13.03.1976r. do 08.03.1977r. – 11 miesięcy i 27 dni jako kierowca ciągnika – tj. pracę wymienioną w Wykazie A, Dziale VIII, pkt 3 stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U.1983.8.43);

- od 02.11.1987r. do dnia 13.05.1998r. – jako tzw. palacz – tj. 10 lat, 6 miesięcy i 11 dni - zgodnie z bowiem z Wykazem A, Działem XIV, pkt 1 w/w Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 07.02.1983 r. - prace nieautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego są zaliczane do prac w szczególnych warunkach.

Z uwagi na powyższe Sąd ustalił, że na dzień 01.01.1999r. R. P. zgromadził okres wykonywania pracy w szczególnych warunkach w wymiarze 11 lat, 6 miesięcy i 8 dni, co z okresem uwzględnionym przez organ rentowy w wymiarze 10 lat, 2 miesięcy i 17 dni przekracza wymagany ustawowo okres 15- lat pracy w warunkach szczególnych.

Mając na względzie poczynione ustalenia Sąd uznał, że R. P. spełnia wszystkie wymagane prawem warunki nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach i na podstawie art. 477¹⁴§2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu prawo do emerytury począwszy od 09.08.2013r., tj. od dnia, w którym ukończył 60 lat - stosownie do treści art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. O powyższym orzeczono w punkcie 1 wyroku.

Zgodnie z art. 118 ust. 1a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych sąd uznał, że w przedmiotowej sprawie ZUS nie ponosi takiej odpowiedzialności. Dopiero przeprowadzenie szerszego postępowania dowodowego przed Sądem, przesłuchanie w sprawie świadków, umożliwiło stwierdzenie, że w spornym okresie odwołujący pracował w szczególnych warunkach. Zgromadzony na etapie postępowania przed organem rentowym materiał dowodowy nie pozwalał jednoznacznie na ustalenie, czy odwołujący spełnił wszelkie wymagane prawem warunki uprawniające do prawa do emerytury. Z uwagi na powyższe Sąd orzekł jak w punkcie 2 wyroku.

Apelację od powyższego wyroku złożył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.. Zaskarżając orzeczenie w całości organ rentowy zarzucał mu:

- naruszenie przepisów prawa materialnego tj. przepisu art. 184 ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z FUS w związku z § 2 ust. 1 i § 4 Rozporządzenia Rady Ministrów z 07.02.1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez niewłaściwe zastosowanie i uznanie, że odwołujący się spełnia przesłanki do nabycia prawa do emerytury, pomimo niewykazania przez niego 15 lat pracy w warunkach szczególnych

- naruszenie prawa procesowego tj. art. 233 §1 kpc poprzez nierozważenie zebranego materiału dowodowego co skutkowało nieprawidłowymi ustaleniami w przedmiocie wykonywania przez odwołującego się przez okres co najmniej 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu środka odwoławczego organ rentowy podniósł, że nie kwestionował okresu pracy od 02.11.1987 r. do 13.05.1998 r. w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) jak zatrudnienia wykonywanego w warunkach szczególnych. Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie uwzględnił do pracy w warunkach szczególnych okresów od 13.03.1976 r. do 08.03.1977 r. oraz od 01.09.1980 r. do 04.08.1987 r. Na powyższe okoliczności Sąd nie przeprowadził postępowania dowodowego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jest zasadna z uwagi na fakt, że Sąd I-ej instancji nie rozpoznał istoty sprawy.

W niniejszej sprawie sporne było, czy odwołujący posiada co najmniej 15-letni okres zatrudnienia w warunkach szczególnych. Jest to warunek konieczny do nabycia prawa do wcześniejszej emerytury na podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy z 17.12.1998r. o emeryturach i rentach z FUS. Organ rentowy uwzględnił R. P. do pracy w warunkach szczególnych okres zatrudnienia od 02.11.1987r. do 13.05.1998r. w (...) Przedsiębiorstwie (...) w D. na stanowisku palacza (k. 6 akt ZUS), w wymiarze 10 lat 2 miesięcy 17 dni. Odmówił zaś uwzględniania do stażu pracy w warunkach szczególnych zatrudnienia odwołującego od 13.03.1976r. do 08.03.1977r.; od 01.09.1980r. do 14.08.1987r. w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w O. na stanowisku kierowcy ciągnika oraz palacza kotłów wysokopięnych.

W postępowaniu przed Sądem Okręgowym zostali przesłuchani zawnioskowani przez odwołującego świadkowie na okoliczność jego pracy w Zakładzie Produkcji (...) w D. od 13.03.1976 r. do 08.03.1977 r. oraz od 01.09.1980 r. do 14.08.1987 r.

Sąd I-ej instancji uznając za wiarygodne zeznania: J. S. (2) i T. Z. uwzględnił wnioskodawcy do pracy w warunkach szczególnych okres od 22.09.1987 r. do 13.05.1998 r., kiedy to wnioskodawca świadczył pracę w (...) SA w O. Zakład

w D.. Okres tej pracy został zaliczony przez organ rentowy do zatrudnienia w warunkach szczególnych na podstawie świadectwa pracy (k. 6 akt rentowych).

Zatem należy stwierdzić, że Sąd Okręgowy ostatecznie nie odniósł się do spornego okresu pracy R. P. w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w O. od 13.03.1976 r. do 14.08.1987 r.

Nadto wydaje się, iż ewentualne uwzględnienie tego okresu pracy do zatrudnienia w warunkach szczególnych jedynie na podstawie zeznań przesłuchanych świadków byłoby przedwczesne. Z działu XIV pkt 1 wykazu A, stanowiącego załącznik do Rozporządzenia Rady Ministrów z 7 II 1983r. w sprawie wieku emerytalnego wynika, że pracami w warunkach szczególnych są prace niezautomatyzowane palaczy i rusztowych kotłów parowych lub wodnych typu przemysłowego. W świadectwie pracy wydanym wnioskodawcy w dniu 14.08.1987 r. wpisano, że w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w O. Zakład w D. pracował on na stanowisku pracownika fizycznego – palacza. Z kolei ze świadectwa pracy w warunkach szczególnych wnika, że od 01.09.1980 r. do 14.08.1987 r. odwołujący wykonywał pracę palacza kotłów wysokopięnych. Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd zwróci się do Urzędu Dozoru Technicznego o wyjaśnienie jakie kotły objęte dozorem technicznym były eksploatowane u pracodawcy odwołującego w okresie od 01.09.1980 r. do 14.08.1987 r.

Następnie zadaniem Sądu będzie wyjaśnienie na podstawie zeznań ewentualnie zawnioskowanych świadków jakie konkretnie prace wykonywał odwołujący jako palacz. Istotne będzie też ustalenie od kiedy R. P. posiadał uprawnienia palacza i obsługi jakich kotłów one dotyczyły. W razie wątpliwości Sąd rozważy też możliwość dopuszczenia dowodu z opinii biegłego z zakresu ciepłownictwa celem wyjaśnienia czy w zakładzie pracy, w którym pracował w spornym okresie R. P. były użytkowane kotły, o których mowa w dziale XIV pkt 1 powoływanego wyżej wykazu A.

Dopiero po przeprowadzeniu wskazanych dowodów, Sąd oceni, czy prace wnioskodawcy R. P. w (...) Przedsiębiorstwie Produkcji (...) w O. Zakład w D. były wykonywane w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji wyroku na mocy art. 386 § 4 kpc.